

Wat betekent het om dyscalculie te hebben? Hoe uit zich dat in de praktijk? Waar loop je zoal tegenaan? Welke dingen zijn voor jou moeilijk waar andere mensen niet eens bij stil staan? Laura Schermer, een 23-jarige studente, heeft voor de Rekencentrale haar verhaal op papier gezet.

Leven met dyscalculie

Het verhaal van een 23-jarige

Een vriendin van mij gaat een boek uitgeven. Dit vind ik, met mijn vier andere vriendinnen die daarbij waren, natuurlijk heel erg spannend. Ik vraag aan haar of ze er nog wat aan verdient. Ze antwoordt dat ze 10 procent per boek krijgt. Ik vraag vervolgens wat een boek kost. 18 Euro per boek. Mijn reactie was meteen: 'oh, dan krijg je 8 euro per boek, dat is netjes.' Iedereen lachen natuurlijk, maar mijn vriendinnen zijn het wel van mij gewend.

Als ik met mijn vriendinnen ben is dit meer een grappige situatie en schaam ik me er verder niet zo voor: ik kan er toch niets aan doen. En dat weten zij ook. Overigens weet ik, zodra iemand zegt: 'nee joh, het is 1,80', dat het niet klopt. Mijn instinctieve reactie is 8 euro, maar zodra ik iedereen hoor lachen besef ik wel direct: 'oh nee, dat klopt niet.'

Lastiger vind ik het als het om situaties gaat waar ik zelf onder 'lijd'. Ik heb veel moeite met dagen en tijden. Dit uit zich op allerlei manieren.

Zo heb ik moeite met plannen. Het is vandaag dinsdag 11 december. Op vrijdag 21 december heb ik een deadline voor twee essays. Ik vind het heel moeilijk om te bedenken hoe lang ik dan nog heb tot die deadline. Hoe veel werk ik in die tijd nog gedaan kan krijgen. Hoe lang duurt tien dagen? Eigenlijk gaat het probleem nog dieper. Ik raak met de dagen in de war en kan opeens de draad kwijt zijn en denken: dan heb ik nog maar 3 dagen! Dan ga ik bladeren in mijn agenda en dan zie ik dat het nog een week en 3 dagen is. Als ik 's ochtends heb gekeken dat het nog 10 dagen duurt, kan ik gerust 's middags weer de draad kwijt zijn. Dan moet ik weer in

mijn agenda kijken en bedenken hoe lang ik nog heb. Het blijft totaal niet in mijn hoofd hangen en ik kan het dus ook niet onthouden.

Dit geldt bij mij ook voor tijden. Ik moest op een gegeven dag naar de tandarts om 15.45 en werken om 18.00. Als ik zo een soort dag heb, dan is dat voor mij lastig. Ik zal heel die ochtend waarschijnlijk weinig doen, omdat ik de hele tijd heel hard moet nadenken of ik al weg moet. Ik ben een heel stipt persoon en te laat komen vind ik vreselijk. Als ik dan bijvoorbeeld 's ochtends bedenk: ik ga om 15.30 van huis weg, dan moet ik dat opschrijven. Als ik dat niet opschrijf brengt het heel veel onrust met zich mee, omdat ik anders de hele tijd denk: hoe laat ging ik ook al weer weg/ is het al tijd? Dit geldt helemaal voor de tijd die tussen die twee afspraken in zit. Tussen de tandarts en werk moet ik nog avondeten. Heb ik dan nog de tijd om boodschappen te doen? Dat kan ik dus niet plannen. Dat ligt natuurlijk vooral eraan hoe lang het duurt bij de tandarts. Uit ervaring weet ik dat dat niet heel erg lang duurt, maar hoe lang is niet zo lang?

→ Die dag ben ik vanuit de tandarts meteen naar huis gegaan. Toen bleek dat ik eigenlijk nog best wel veel tijd over had voordat ik moest gaan werken. Het is in heel erg veel gevallen zo dat ik tijd over heb (héél véél tijd over heb). Toch leer ik hier niet van. Ik denk zelf dat het onder andere ook komt omdat ik heel veel moeite heb met bedenken hoe lang een activiteit duurt.

Ik kan heel veel voorbeelden geven, waar ik voornamelijk mezelf mee heb. Ik heb twee kittens. Die moeten om de zoveel tijd wormenmiddel toegediend krijgen. Daar spelen dan, in mijn hoofd in ieder geval, allerlei dingen door elkaar heen. Ik moet weten hoe oud de kittens zijn. Dat kan ik in mijn agenda natellen en dan heb ik het aantal weken. Op het doosje van het wormenspul staat dat ze het moeten krijgen met 2, 4 en 6 weken, en daarna met 2, 4 en 6 maanden en vervolgens elke drie maanden. Het is net of ik een wiskundige formule moet oplossen als ik moet bekijken hoe oud de katjes zijn, wanneer ze dan volgens die tabel iets moeten krijgen en welke dag in mijn agenda dat dan is. Ik dacht op een gegeven moment dat ik eruit was, maar toen ik er een week later nog eens naar keek bleek toch dat ik er naast zat. Vooral het omzetten van bijvoorbeeld 4 maanden naar een aantal weken is voor

mij lastig. Zodra ik heb berekend hoeveel maanden die katjes dan zijn en dat dan wil vergelijken met het tabelletje, dan ben ik het één al weer kwijt.

→ Dit doe ik in mijn eentje thuis. Ik kan het ook wel aan mijn vriend of moeder vragen, maar ik wil het toch gewoon zelf doen. Het is voor mij er echt even voor gaan zitten. Ik denk dan ook maar: ach, dan krijgen ze het misschien een week te vroeg of te laat, gaan ze ook niet dood van. Blijf er wat dat betreft vrij nuchter onder.

Andere voorbeelden waar ik dagelijks tegenaan kan lopen zijn:

- Reizen, routeplannen en er voor zorgen dat ik niet te laat kom, maar ook zeker niet twee uur te vroeg.
- Koken. Gewoon aardappels met groente gaat goed. Zodra ik iets van een pakje af moet lezen gaat dat ook nog, hoewel ik dan wel goed moet kijken als er 200 ml water en 300 ml melk staat bijvoorbeeld. Wat niet gaat zijn 'echte' recepten uit kookboeken. Met kerst samen met mijn moeder staan koken en dan vertelt zij me wat ik moet doen: ik kan een recept niet volgen. Ik weet niet wat eerst moet, hoe lang iets duurt enz.
- Links en rechts. Ik doe nog altijd het trucje met mijn linkerwijsvinger en duim: de letter L maken. Dan weet ik dat dat links is. Ik ben van jongs af aan altijd al tweehandig geweest en ik dacht dat ik daarom slecht het verschil kon onthouden. Het zou misschien wel aan dyscalculie te wijten kunnen zijn. Dit merkte ik vooral toen ik rijles had en regelmatig rechtsaf sloeg als de instructeur zei: 'en hier gaan we naar links' (of andersom)
- Leeftijden, geboortedatums, telefoonnummers, huisnummers etc. Ik vind alle getallen moeilijk te onthouden. Mijn vriend werd laatst 32. Vlak voordat hij jarig was ik al bezig met: hij wordt 32. Toen hij eenmaal echt jarig was, was ik in de veronderstelling dat hij 33 werd, omdat ik al zo een tijd met het getal 32 bezig was. Ik gooi heel gemakkelijk getallen op deze manier door elkaar.
- Klokkijken. Nog altijd een probleem. Met wijzers gaat het op zich wel goed, maar alleen als de cijfers erbij staan. Zonder cijfers ben ik nog wel eens in de war met: 5 over heel, 5 voor heel en 5 over half, 5 voor half. Digitaal gaat langzaam. Ik heb de televisiegids en ik vind het moeilijk om de digitale tijd

dan om te zetten naar de gewone klok die bij mij aan de muur hangt. Ik reken, nog net als vroeger, vaak vanaf 20.00 naar de tijd die ik nodig heb. Op één of andere manier is 20.00 de enige tijd die ik moeiloos kan onthouden. Voor de andere tijden moet ik langer nadenken.

- Het begrijpen van spelletjes. Mijn vriend en ik en vrienden van ons hebben regelmatig een spelletjesavond. Daar spelen we wel eens Triviant of Party and co. Dat gaat goed, zonder problemen. Het gaat 'fout' wanneer ik een spel voor het eerst speel. Dan duurt het vaak langer dan de andere mensen voordat ik het begrijp. Als mijn vrienden degene zijn die het nieuwe spel meegenomen hebben, nemen ze dan ook altijd extra de tijd om het aan mij uit te leggen. Als wij een nieuw spel hebben zoek ik van tevoren in mijn eentje al een beetje uit hoe het moet.

Waar ik opvallend genoeg helemaal geen moeite mee heb is terugtellen van geld aan een klant en geld natellen als de klant dat aan mij geeft. Ik werk al vanaf mijn 16^e in een winkel, dus misschien dat ik door veel oefening daar nu geen moeite meer mee heb. Als een klant een bepaald bedrag moet betalen en mij daarvoor geld geeft, dan kan ik niet uit mijn hoofd uitrekenen wat hij terug krijgt, maar ik kan het wel foutloos aan hem terugtellen. Dit doe ik zonder dus precies te weten, uit mijn hoofd, wat het totaalbedrag is dat hij terug krijgt. Dit bedrag staat overigens altijd op kassa's aangegeven, dus het is ook niet hard nodig dat ik dat zelf kan uitrekenen.

Vroeger, basisschooltijd

Ik weet nog maar erg weinig over mijn basisschooltijd. Dat ik het toen moeilijk had met rekenen is wel voor mij duidelijk. Vooral hoofdrekenen was heel slecht. Ik hield als kind heel veel van lezen (en nog steeds) en dat deed ik toen veel. Mijn CITO-toets was vrij goed, havo/vwo advies. Ik heb in groep 7 en 8 altijd gezegd dat ik kapster wilde worden. Daarom hebben ze de score van de CITO genegeerd en me onder andere vanwege mijn slechte rekenen naar het VBO gestuurd, waar ik de mogelijkheid had om door te leren voor kapster.

Middelbare school tot nu

Op het VBO bleek dat het me wel heel gemakkelijk afging. Hoe het daar met wiskunde ging weet ik niet meer. Dat niveau zat, als ik het me goed herinner, op een lager peil dan dat van mijn basisschool. Volgens mij ging dat wel redelijk. Economie ging daar goed. Het was weinig rekenen en veel theorie, dat lag me erg goed. Mijn cijfers voor alle vakken waren zo hoog dat ik na twee jaar naar de Mavo mocht. Daar heb ik eindexamen gedaan. Economie was daar ook vooral theoretisch van aard met weinig rekenwerk. Voor wiskunde heb ik bijles gehad om het op D-niveau te halen, zodat ik naar de Havo mocht. Op de Havo kwam ik in de tweede fase terecht en heb ik maar één jaar economie en wiskunde gehad. Economie vond ik erg moeilijk en heb ik met de hakken over de sloot gehaald. Wiskunde lag me daar wel redelijk, omdat het berekeningen waren waarmee je weinig met de cijfers zelf hoefde te doen. Er waren regeltjes voor hoe je een bepaalde som moest oplossen en het mocht allemaal op mijn rekenmachine. Ik weet nog goed dat ik daar weinig moeite mee gehad heb.

Na de Havo heb ik een jaar voor maatschappelijk werkster gestudeerd en mijn propedeuse gehaald. Ik wilde graag psychologie studeren, maar daarvoor moest ik een zware statistiek toets doen. Ik hoorde dat erg veel mensen daarover struikelden en daarom zag ik er vanaf. Ik ben toen politieke wetenschappen gaan studeren. Aan de universiteit heb ik weinig te maken gehad met rekenen of wiskunde. Ik kreeg en krijg statistiek en dat leek erg veel op het wiskunde van de Havo. Er stond precies beschreven hoe je een bepaalde formule moest berekenen, en het enige wat ik moest doen was de cijfers invullen en juist indrukken op mijn rekenmachine of in SPSS. Het ging mis zodra ik cijfers moest interpreteren. Dan moest ik bijvoorbeeld uitleggen wat het resultaat van de formule betekende. Dat kon ik eigenlijk niet. Economie op het WO was een heel ander verhaal. Dat waren geen 'invulsommetjes'. Daar heb ik echt heel veel moeite mee gehad. Ik heb het in mijn eerste jaar niet gehaald (het enige vak wat ik miste voor mijn propedeuse) en in mijn tweede jaar ook maar net aan. Ik heb er in mijn tweede jaar drie keer zo veel uren in gestoken als wat er eigenlijk voor dat vak stond. Ik heb er elke dag voor geleerd en heb de twee vrij dunne boekjes die bij het vak hoorden tot vervelends toe doorgelezen. Hoe vaak ik ook een bepaalde alinea doorlas, ik begreep het gewoon niet. Ik ben zelfs nog terug gegaan naar mijn middelbare school om wat kennis op te doen over het

maken van bepaalde berekeningen. Het werd door de universiteit als een makkelijk vak beschouwd. Dat was het voor mij dus absoluut niet. Min en min wordt plus waren formules waar ik nog nooit van gehoord had en eerlijk gezegd snap ik ze tot op de dag van vandaag nog niet! Het was voor mij een grote opluchting toen ik economie gehaald had.

Dat ik deze weg bewandeld en met succes afleg, komt denk ik doordat ik erg veel doorzettingsvermogen heb. Verder had ik ook weinig moeite met mijn andere vakken. Wat me denk ik nog het meest erdoorheen gesleept heeft is dat ik goed kan lezen. Ik hou van lezen, ik doe het snel en begrijp het goed. Vooral op de middelbare school heeft dat me erg geholpen. Nu op de universiteit merk ik ook dat mijn lezen sterk en snel is.

Toen en nu

Er is in mijn ogen weinig veranderd sinds mijn basisschooltijd/middelbare schooltijd en nu. Ik zal ongetwijfeld, in alle dingen die ik toen ook al moeilijk vond, nu wat beter geworden zijn. Toch zijn de dingen die ik toen moeilijk vond nog steeds obstakels voor me.

Ik schaam me er niet voor. Mijn familie en vrienden weten dat ik er last van heb, en houden er rekening mee. In dagelijkse situaties ga ik er denk ik nuchter mee om. Toen ik bij de visboer stond wilde ik kibbeling hebben, de prijs voor 500 pond was 5,95 en dat had ik niet, want ik had maar 5 euro. Ik heb toen gewoon tegen die man gezegd: 'Ik heb 5 euro, en daar wil ik kibbeling voor', daar heb ik echt geen moeite mee.

Wat ik wel graag zou willen is duidelijkheid voor mezelf. Soms vraag ik mezelf af of ik me aanstel. Misschien moet ik er gewoon wat harder voor werken? Ik zou het prettig vinden om die zekerheid te hebben, want ik denk dat dat me rust zal geven.

December 2007

Laura Schermer is een schuilnaam